

Prof. dr hab. Eryk Kosiński
kierownik Zakładu Publicznego Prawa Gospodarczego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Recenzja dorobku naukowego oraz aktywności naukowej doktora Michała Krzykowskiego, adiunkta w Katedrze Prawa Gospodarczego i Prawa Handlowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, w ramach postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne

Odpowiadając na decyzję Rady Doskonałości Naukowej (z dnia 24 października 2022 r., sygn. DRKN.Z5.400.105.2022) oraz uchwałę Rady Naukowej Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (uchwała nr 85/2022/RD z dnia 15 grudnia 2022 r.), na podstawie art. 221 ust. 4, ust. 5 oraz ust. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 ze zm.) przedstawiam recenzję dorobku naukowego oraz aktywności naukowej Pana d-ra Michała Krzykowskiego, adiunkta w Katedrze Prawa Gospodarczego i Prawa Handlowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Zgodnie z wymienioną wyżej ustawą i wytycznymi Rady Doskonałości Naukowej zawartymi w poradniku dla recenzentów zat. *Postępowania dotyczące nadawania stopnia doktora habilitowanego* (<https://www.rdn.gov.pl/dobre-praktyki.poradnik-postepowania-dotyczace-nadawania-stopnia-doktora-habilitowanego.html>, data dostępu: 27.01.2023 r.), s. 32-33, recenzja obejmuje swym zakresem przedmiotowym zagadnienie wypełnienia trzech ustawowych przesłanek nadania stopnia doktora habilitowanego, tj. po pierwsze posiadania przez Habilitanta stopnia doktora; po drugie, posiadania przez Habilitanta w swym dorobku osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny; oraz, po trzecie, wykazania się przez Habilitanta istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Powyższe trzy przesłanki w odniesieniu do dorobku naukowego Pana d-ra Michała Krzykowskiego zostaną omówione w kolejnych punktach recenzji.

1. Posiadanie stopnia naukowego doktora nauk prawnych

Jak wynika z przedstawionych recenzentowi dokumentów, Pan dr Michał Krzykowski uzyskał stopień doktora nauk prawnych nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 16 listopada 2012 r. na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Zasada dostępu stron trzecich w prawie Unii Europejskiej jako warunek konkurencyjnego rynku energii elektrycznej i gazu*. Praca napisana została pod kierunkiem naukowym prof. zw. dr hab. Marii Królikowskiej-Olczak. Recenzentami rozprawy doktorskiej byli: prof. zw. dr hab. Janina Ciechanowicz-McLean oraz prof. zw. dr hab. Kazimierz Strzyczkowski.

Warto zauważyć, że na podstawie doktoratu wydana została monografia autorstwa Habilitanta pt. *Zasada dostępu stron trzecich w prawie energetycznym Unii Europejskiej i Polski*, Wyd. Difin, Warszawa 2013, ss. 252 (ISBN 978-83-7641-782-0).

2. Ocena dorobku naukowego Habilitanta stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne

2.1. Uwagi ogólne

W ramach recenzji dorobku naukowego Pana d-ra Michała Krzykowskiego ocenie poddana zostanie monografia zgłoszona przez Habilitanta jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. monografia naukowa jego autorstwa pod tytułem: *Transgraniczny handel i inwestycje w sektorze energetycznym Unii Europejskiej. Problematyka prawna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2022, ss. 310 (ISBN 978-83-8100-341-4).

Wskazana monografia podejmuje niezwykle istotną i ciekawą tematykę badawczą, nie podejmowaną w naukowej literaturze prawniczej w formie monografii naukowej. Należy wskazać na samym początku, że problematyka inwestycji infrastrukturalnych oraz obrotu (handlu) międzynarodowego w sektorze energetycznym stanowi zagadnienie ważne tak zarówno z naukowego punktu widzenia, jak i też niesie z sobą potężną doniosłość praktyczną.

Recenzent przedmiotowej monografii poświęcił szereg swoich publikacji inwestycjom infrastrukturalnym w różnych sektorach regulowanych: *Legal model of regulation of infrastructure investments within certain sectors of the economy in Poland*, w: „Integracja Ekonomiki w Systemie Międzynarodowych Światach”, Wydawnictwo Uniwersytetu Politechnicznego im. Piotra Wielkiego w Petersburgu, Sankt –Petersburg 2013, s. 125-134; *Publiczne inwestycje infrastrukturalne w sferze lotnisk publicznych i ich wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy regionów*, [w:] Katarzyna Biskup, Zbigniew Bukowski (red.), *Prawne, administracyjne i ekonomiczne uwarunkowania działalności lotniczej w Polsce*, Bydgoszcz 2014, s. 81-91; *Prawny aspekt zarządzania publicznymi inwestycjami infrastrukturalnymi w regionach. Dylematy rozwoju społeczno-gospodarczego*, „Journal of Agribusiness and Rural Development” (JARD), Nr 3(33)/2014, s. 75-84; *czy Szczególny tryb realizacji inwestycji dotyczących linii kolejowych. Aspekty prawne w świetle nowelizacji ustawy o transporcie kolejowym*, współautorstwo z M. Trupkiewiczem, [w:] Pawełczyk (red.), *Rynek kolejowy. Współczesne prawne i sektorowe uwarunkowania ochrony konkurencji i konsumenta*, Wydawnictwo Ius Publicum, Warszawa 2017, s. 179-205. P

Monografia autorstwa Pana d-ra Michała Krzykowskiego liczy łącznie 310 stron.

Tekst podstawowy rozprawy poprzedzają *Wykaz skrótów* (s. 9-12 monografii), *Bibliografia* (s. -281-311) oraz *Wstęp* (s. 13-22). Na końcu rozprawy mieści się *Bibliografia* (s. 281-311). W ramach *Bibliografii* Habilitant zamieszcza wykaz publikacji naukowych, zat. *Monografie i artykuły* (s. 281-294), wykaz aktów prawnych podzielony na *Prawo pierwotne i wtórne Unii Europejskiej* (s. 295-300) oraz *Pozostałe akty prawne* (s. 300-302), wykaz orzecznictwa podzielony na *Orzecznictwo sądów unijnych* (s. 303-307), *Orzecznictwo trybunałów arbitrażowych* (s. 307-309) oraz wykaz źródeł internetowych zat. *Źródła internetowe* (s. 309-310).

Praca składa się z czterech rozdziałów merytorycznych (s. 23-268). Pracę wieńczy *Zakończenie i rekomendacje* (s. 271-279). Każdy z rozdziałów merytorycznych wieńczy *Podsumowanie*.

2.2. Ocena szczegółowa monografii dotycząca wyboru tematu i celu rozprawy, wskazania problemów prawnych i tez badawczych, metod badawczych i materiałów źródłowych, struktury pracy oraz jej treści merytorycznej

Na wstępie pragnę wyrazić opinię, zgodnie z którą monografia zgłoszona przez Habilitanta jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. monografia naukowa jego autorstwa pod tytułem *Transgraniczny handel i inwestycje w sektorze energetycznym Unii Europejskiej. Problematyka prawna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2022, stanowi bezsprzecznie dostrzegalny wkład w naukę publicznego prawa gospodarczego, w tym prawa energetycznego.

Tematyka obrana przez Habilitanta jest doniosła i istotna zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia. Biorąc pod uwagę zakres rozważań dotyczących transgranicznego handlu i inwestycji w sektorze energetycznym Unii Europejskiej brak jest podobnego opracowania na polskim rynku wydawniczym, jak i nie jest znane recenzentowi żadne podobne opracowanie zagraniczne. Takie opracowania, jak np. Eric de Brabandere, Tarcisio Gazzini (red.), *Foreign Investment in the Energy Sector. Balancing Private and Public Private Interests*, Brill Nijhoff, Leiden-Boston 2014, czy Anna-Alexandra Marhold, *Energy International Trade Law. Concepts, Regulation and Changing Markets*, Cambridge University Press, Cambridge 2021, to opracowania dotyczące inwestycji zagranicznych w sektorze energetycznym w wybranych państwach świata na różnych kontynentach oraz z perspektywy prawa międzynarodowego (WTO i umów dwu- i wielostronnych), nie zaś specyficznym dotyczących Unii Europejskiej.

Autor monografii przeprowadził wszechstronne badania poddając krytycznej analizie bogatą literaturę przedmiotu (łącznie 254 pozycje), istotne według wyboru Habilitanta orzecznictwo sądów unijnych (Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Sądu, określanego przez Habilitanta „Sądem Generalnym Unii Europejskiej”, prawdopodobnie jako tłumaczenie z języka angielskiego „*General Court*”; tymczasem prawidłowa nazwa tego sądu unijnego w języku polskim to „Sąd” – patrz https://e-justice.europa.eu/15/PL/eu_courts), wybrane orzecznictwo międzynarodowych trybunałów arbitrażowych oraz liczne źródła internetowe o charakterze publicystycznym, popularnonaukowym bądź informacyjnym.

Należy zauważyć, że recenzowana monografia nawiązuje do i stanowi swoiste zwieńczenie prowadzonych od wielu lat przez Habilitanta prac badawczych, koncentrujących się wokół zagadnień związanych z regulacją sektora energetycznego, gdzie przez regulację rozumieć należy regulację sektorów infrastruktury sieciowej (regulacja sektorowa, ang. *sector-specific regulation*; patrz E. Kosiński, *Regulacja sektora energetycznego w Unii Europejskiej oraz na Ukrainie. Cele i prawne środki regulacji sektora energetycznego*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019).

W swej monografii Habilitant przeprowadził w sposób prawidłowy szczegółową analizę przepisów normujących tytułowe zagadnienie, wykorzystał i odniósł się do orzecznictwa oraz dorobku doktryny w tym zakresie, pogłębiając ten dorobek o własne przemyślenia i wnioski dotyczące kwestii istotnych tak dla teorii, jak i dla praktyki prawa energetycznego.

W badaniach jako podstawową zastosowano metodę analityczną (filozofii analitycznej; współcześnie jest to wyjściowy składnik metody formalno-dogmatycznej), ze szczególnym uwzględnieniem najnowszych osiągnięć semiotyki, a także logiki deontycznej, w zakresie badania tekstów (norm, pojęć) prawnych.

Ponadto zastosowana jest także w ograniczonym zakresie metoda historyczno-prawna (Autor nieprawidłowo pisze łącznie „metoda historycznoprawna”, s. 19 monografii), tj. metoda badawcza polegająca na przedstawieniu genezy danej instytucji prawnej i jej ewolucji na przestrzeni danego okresu czasu.

Ponadto Autor przeprowadza analizę dostępnych danych statystycznych dotyczących (s. 19 monografii).

Pan dr M. Krzykowski jako główną tezę (hipotezę) badawczą swej rozprawy wskazuje twierdzenie, zgodnie z którym „transgraniczny handel i inwestycje stanowią warunek ukończenia budowy jednolitego rynku energetycznego obejmującego rynek energii elektrycznej i gazu ziemnego”. Postawiwszy przedmiotową tezę, Autor zastanawia się, czy „transgraniczny handel i inwestycje wymagają zapewnienia rozwiązań prawnych gwarantujących im pełną swobodę, czy też pozostawienia pewnych obszarów poza sferą regulacji” (s. 18 rozprawy). Wydaje się, że trafniejsze byłoby przedstawienie wyboru pomiędzy regulacją (która, co do zasady, sama w sobie oznacza ograniczenie wolności działalności gospodarczej przedsiębiorców sektora energetycznego), a brakiem regulacji (interwencji państwa) w tym zakresie. W brzmieniu proponowanym przez Habilitanta wydaje się, że wybór

jest następujący: albo brak regulacji w przedmiotowym zakresie (tj. odnośnie handlu i inwestycji transgranicznych w sektorze energetycznym), albo częściowa regulacja (połączona z pozostawieniem pozostałej części sektora bez odpowiedniej regulacji).

Trafnie Autor zauważa, że w sytuacji poddania sektora energetycznego w przedmiotowym zakresie odpowiedniej regulacji, należy poddać taką regulację analizie pod kątem jej dopuszczalności, w tym z punktu widzenia zasady proporcjonalności (s. 18 rozprawy). Autor w tym miejscu nie precyzuje, pod jakim kątem ową „dopuszczalność” należałoby analizować, poprzestając na ogólnym wskazaniu problemu.

Pomocniczo Habilitant formułuje 3 pytania badawcze, wspierające analizę mającą na celu wykazanie prawdziwości postawionej tezy: po pierwsze, jaką ochronę przewiduje międzynarodowe prawo publiczne i prawo U.E. w obszarze transgranicznego handlu i inwestycji i jaki ma ona wpływ na budowę jednolitego rynku energetycznego: po drugie, czy obowiązujące regulacje prawne dotyczące infrastruktury transgranicznej, w tym zwłaszcza dyrektywy elektroenergetyczna i gazowa, TEN-E oraz EIK są dostosowane do realizacji transformacji energetycznej i budowy jednolitego rynku energetycznego; oraz, po trzecie, jaka jest rola kodeksów sieci w transgranicznym handlu i inwestycjach w sektorze energetycznym oraz czy ich pełne wdrożenie stanowić będzie zakończenie procesu budowy jednolitego rynku energetycznego (s. 18 rozprawy).

Przechodząc do szczegółowej analizy tekstu merytorycznego monografii, w Rozdziale I. zat. *Źródła prawa w zakresie handlu i inwestycji w sektorze energetycznym* (s. 23-93 monografii) Autor dokonuje przeglądu wszystkich źródeł prawa regulującego handel (obrótny) i inwestycje w sektorze energetycznym w szerokim ujęciu. Kolejno przedstawieniu podlegają: traktaty bilateralne (s. 23-31), w tym na uwagę zasługuje krótkie omówienie modelu bilateralnych traktatów inwestycyjnych (ang. BIT; s. 27-31 monografii). Omówieniu podlega ogólna koncepcja tych traktatów, nie zaś ich szczegółowy katalog i treść; Traktat Karty Energetycznej (s. 31-71 monografii), w tym relacja pomiędzy TKE i WTO/GATT (s. 52-66); Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (s. 71-88 monografii). Rozdział I. monografii, tak jak wszystkie rozdziały merytoryczne, wieńczy *Podsumowanie* (s. 88-93 monografii).

W Rozdziale II. monografii zat. *Relacje zachodzące między prawem Unii Europejskiej a prawem międzynarodowym w obszarze handlu i inwestycji w sektorze energetycznym* (s. 95-152 monografii). Autor, dokonując trafnego wyboru w zakresie układu wewnętrznego pracy, przechodzi do analizy szeroko rozumianej relacji (wzajemnego oddziaływania) pomiędzy

prawem unijnym a prawem międzynarodowym. Pierwszym zagadnieniem podjętym przez Habilitanta jest rola prawa unijnego w międzynarodowym porządku prawnym, w tym wpływ prawodawstwa U.E. na kształt regulacji międzynarodowych, biorąc za czołowy przykład Europejską Kartę Energetyczną i Traktat Karty Energetycznej (s. 97-102). W tym rozdziale Habilitant omawia zagadnienie Wspólnoty Energetycznej (s. 102-109 monografii), pomijając w zakresie swych badań pracę autora niniejszej recenzji nt. regulacji sektora energetycznego Ukrainy (E. Kosiński, *Regulacja sektora energetycznego w Unii Europejskiej oraz na Ukrainie. Cele i prawne środki regulacji sektora energetycznego*, j.w.).

Dalsza uwaga Habilitanta w ramach rozważań na temat relacji pomiędzy prawem Unii Europejskiej a prawem międzynarodowym w obszarze handlu i inwestycji w sektorze energetycznym koncentruje się na zagadnieniach kolizji w omawianym zakresie (s. 119-132 monografii), w tym omówione zostaje rozstrzygnięcie TSUE w sprawie C-284/16 Słowacja przeciwko Achmea BV.

Kolejnym przykładem w sferze relacji pomiędzy prawem unijnym a prawem międzynarodowym, obranym przez Habilitanta, jest casus Nord Stream II (s. 132-150 monografii). Przytoczony przykład wskazuje na eksterytorialne stosowanie prawa unijnego względem inwestycji energetycznej. Autor przedstawia pogłębioną analizę stanowiska strony reprezentującej inwestora – spółkę Nord Stream II - oraz stanowiska U.E. w omawianym zakresie.

Rozdział II wieńczy *Podsumowanie* (s. 150-152 monografii).

W Rozdziale III. zat. *Połączenia międzysystemowe jako determinanty transgranicznego handlu i inwestycji w sektorze energetycznym* Autor przedstawia analizę rozwoju i prawnej regulacji połączeń międzysystemowych w Unii Europejskiej (s. 153-190 monografii). Można w tym miejscu podnieść jedynie drobny zarzut w zakresie sformułowania tytułu tego rozdziału. Mianowicie wydaje się, że do czynienia mamy z jedną gatunkowo determinantą, nie zaś z wieloma różnymi determinantami handlu i inwestycji transgranicznych. Przez determinantę rozumiemy „czynnik wpływający na coś w zasadniczy sposób” (tak Słownik PWN, <https://sjp.pwn.pl/sjp/determinanta;2452137.html>; dostęp: 4.02.2023 r.). Taką rolę właśnie wypełnia połączenie, czy połączenia w liczbie mnogiej jako sieć połączeń międzysystemowych (transgranicznych; inaczej interkonektorów).

W ramach tego rozdziału Habilitant podejmuje problematykę transeuropejskich sieci energetycznych (TEN-E; s. 154-173) oraz szeroko rozumianej ochrony infrastruktury energetycznej (s. 173-187 monografii). Ponownie autor niniejszej recenzji pragnie zauważyć,

że Habilitant zupełnie nie dostrzega dorobku poznańskiej szkoły publicznego prawa gospodarczego, w tym jego własnych choćby w zakresie analizy regulacji rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 347/2013/UE (patrz E. Kosiński, *Regulacja sektora energetycznego w Unii Europejskiej oraz na Ukrainie. Cele i prawne środki regulacji sektora energetycznego*, j.w., s. 170-175). Co więcej, Habilitant nie sięga w żadnych zakresie do *Systemu Prawa Unii Europejskiej* pod red. A. Wróbla, Warszawa 2020, w tym do obszernego opracowania autorstwa P. Lissonia pt. *Rynek energetyczny (System Prawa Unii Europejskiej)*, j.w., Tom 7. *Prawo rynku wewnętrznego*, pod red. D. Kornobis-Romanowskiej, Warszawa 2020, s. 577-657).

Rozdział III. wieńczy *Podsumowanie* (s. 187-190 monografii).

W ostatnim z merytorycznych rozdziałów monografii – Rozdziale IV. zat. *Kodeksy sieci i ich rola w zwiększaniu transgranicznego handlu i inwestycji w sektorze energetycznym* - Habilitant podejmując problematykę kodeksów trafnie wskazuje na unijne kodeksy sieciowe jako na istotny i kluczowy element liberalizacji sektora gazu ziemnego Unii Europejskiej (podobnie jak autor niniejszej recenzji w: E. Kosiński, *Regulacja sektora energetycznego w Unii Europejskiej oraz na Ukrainie. Cele i prawne środki regulacji sektora energetycznego*, j.w., s. 219-222, s. 234-236, s. 242, s. 251-252).

Także Rozdział IV. monografii wieńczy *Podsumowanie* (s. 265-269 monografii).

W *Zakończeniu i rekomendacjach* (s. 271-279) Pan dr Michał Krzykowski w zwięzły i syntetyczny sposób przedstawia wnioski końcowe swych badań. Stwierdza on, że „w ocenie autora nie ma pewności, czy przyjęte rozwiązania prawne dotyczące transgranicznego handlu i inwestycji pozwolą ukończyć budowę jednolitego rynku energetycznego” (s. 271 monografii). Autor dalej zauważa, że teoretycznie konstrukcja jednolitego rynku mogłaby zakończyć się wraz z, po pierwsze, pełnym wdrożeniem wszystkich unijnych kodeksów sieciowych, po drugie, wdrożeniem wspólnych modeli sieci, oraz, po trzecie, zagwarantowaniem odpowiedniej, wystarczającej, przepustowości międzysystemowych sieci energetycznych (gazowych i elektroenergetycznych). Niemniej Habilitant w tym zakresie prezentuje „ostrożny” pesymizm. Swoje stanowisko opiera na obserwacji praktyki w omawianym zakresie, oraz na wyzwaniach niesionych przez takie zjawiska, jak dekarbonizacja, decentralizacja, digitalizacja oraz skutki pandemii COVID-19 (s. 272 monografii). W tym kontekście Autor wskazuje, że *de facto* jednolity rynek energetyczny U.E. będzie miał charakter regionalny (rynkami regionalnymi). Dlatego też pełna realizacja prawa do wyboru dostawcy z obszaru całej U.E. nie jest możliwa

(s. 272 monografii). Po raz kolejny Habilitant wskazuje na kluczową rolę w omawianym zakresie wypełnianą przez kodeksy sieciowe (s. 275-276 monografii).

2.3. Podsumowanie oceny monografii

Kończącą ocenę recenzowanej monografii pt. *Transgraniczny handel i inwestycje w sektorze energetycznym Unii Europejskiej. Problematyka prawna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2022, rozpocznę od kwestii formalnych. Pod względem źródłowym i warsztatowym recenzowana praca habilitacyjna zasługuje na dobrą ocenę.

Struktura i układ pracy oraz kolejność analizowanych zagadnień uznać należy za prawidłowe. Rozdziały są trafnie skonstruowane, o proporcjonalnej i adekwatnej budowie.

Praca jest napisana językiem przystępnym i czytelnym. Przypisy są prawidłowo skonstruowane. Edycja tekstu nie budzi zastrzeżeń.

Przechodząc do oceny merytorycznej, można by zauważyć, że w istocie prezentowana rozprawa nie ma charakteru *stricte* prawniczego, lecz charakter bardziej politologiczny (nauki polityczne) czy ekonomiczny. Przyglądając się już głównej tezie pracy, zgodnie z którą „transgraniczny handel i inwestycje stanowią warunek ukończenia budowy jednolitego rynku energetycznego obejmującego rynek energii elektrycznej i gazu ziemnego” nasuwa się nieodparcie wniosek co do nieprawniczego (czy nie w pełni prawniczego) charakteru badań. Brak jest bowiem postawienia jednoznacznego i typowego problemu badawczego o naturze prawniczej. Jednakże, pomimo tego, uważam że recenzowana rozprawa posiada znaczące zalety merytoryczne także z punktu widzenia nauk prawnych. Współcześnie, szczególnie w obszarze publicznego prawa gospodarczego, zacierają się granice pomiędzy dziedzinami i dyscyplinami naukowymi. Wzajemne przenikanie różnych dyscyplin czy nawet dziedzin naukowych pozostaje na porządku dziennym. Stąd zarówno tytuł (w którym pojawia się określenie „Problematyka prawna”), teza badawcza, jak i treść samej monografii, pomimo na pozór politologicznego czy ekonomicznego znaczenia, niosą z sobą potężny ładunek doniosłości prawniczej. Podkreślenia wymaga, że w sferze unijnego prawa energetycznego, w tym regulacji obrotu i inwestycji sektorowych, oddziałują na siebie i determinują wzajemnie problemy polityczne, ekonomiczne, ale też i technologiczne (nauki inżynierijsko-techniczne; ten obszar badawczy świadomie przez Habilitanta zostaje pominięty). Należy więc stwierdzić, że recenzowana monografia w konsekwencji ma charakter prawniczy, albowiem analiza jej

treści prowadzi do wniosku, że przedmiotowe badania koncentrują się na obowiązującym prawie oraz orzecznictwie. Z kolei jej (tj. przedmiotowej monografii) znaczenie i oddziaływanie wykracza poza nauki prawne, obejmuje bowiem przede wszystkim nauki polityczne (nauka o polityce i administracji) oraz ekonomię.

Podjmując się całościowej oceny rozprawy Pana dr. Michała Krzykowskiego podkreślenia wymaga walor naukowy i poznawczy pracy. Podsumowując, pragnę wyrazić opinię, że przedstawiona do recenzji monografia stanowi dzieło ważne, a zaprezentowane przez Autora wnioski stanowią Jego oryginalny i istotny wkład w dorobek nauki publicznego prawa gospodarczego, w tym wyodrębniającego się prawa energetycznego.

3. Ocena w zakresie wykazania się przez Habilitantkę istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

3.1. Publikacje naukowe

Dorobek naukowy Habilitantkę pod względem zarówno liczby prac, jak i miejsca ich publikacji, a także międzynarodowej współpracy naukowej, należy uznać za zdecydowanie znaczący.

Poza monografią przedstawioną jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. rozprawą pod tytułem *Model relacji pomiędzy krajowymi organami administracji publicznej a przedsiębiorcami*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2022 (ISBN 978-83-8291378-1), Pan dr Michał Krzykowski jest autorem jednej monografii pt. *Zasada dostępu stron trzecich w prawie energetycznym Unii Europejskiej i Polski*, Wyd. Difin, Warszawa 2013, ss. 252, ISBN 978-83-7641-782-0. Wskazana monografia opublikowana została w oparciu o pracę doktorską Habilitanta.

Habilitant od uzyskania stopnia naukowego doktora nauk prawnych opublikował 10 rozdziałów w monografiach naukowych: M. Krzykowski, *Rozstrzyganie sporów pomiędzy deweloperem a przedsiębiorstwem energetycznym na tle umów przyłączeniowych*, [w:] M.

Królikowska-Olczak, A. Bieranowski, J. Zięty (red.), *Działalność deweloperska w praktyce obrotu gospodarczego. Wybrane zagadnienia*, C.H. Beck, Warszawa 2014, s. 331–344, ISBN 978-83-255-6602-9; M. Krzykowski, *Ustawa o prawach konsumenta a odbiorca na rynku energetycznym*, [w:] T. Skoczny, D. Karczewska, M. Namysłowska (red.), *Ustawa o prawach konsumenta. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2015, s. 315–327, ISBN 978-83-255-7084-2; M. Mariański, J.J. Zięty, E. Olba-Zięty, A.W. Bauknecht, M. Krzykowski, *Prawne aspekty wspierania funkcjonowania biorafinerii w Polsce i niektórych państwach UE*, [w:] M. Stolarski, J. Gołaszewski (red.), *Biorafineria lignocelulozowa – uwarunkowania środowiskowe, energetyczne i społeczno-ekonomiczne*, Wyd. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2015, s. 139–165, ISBN 978-83-7299-9627; M. Krzykowski, *Prowadzenie działalności związanej z produkcją bioetanolu*, [w:] J.J. Zięty, M. Krzykowski, *Regulacje prawne dotyczące budowy i eksploatacji biorafinerii lignocelulozowej*, Wyd. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2015, ss. 52, ISBN 978-83-7299-975-7; M. Krzykowski, *Prawne uwarunkowania przesyłania dwutlenku węgla w Polsce*, [w:] A. Powalowski (red.), *Prawne instrumenty oddziaływania na gospodarkę*, C.H. Beck, Warszawa 2016, s. 604–618, ISBN 978-83-255-8171-8; M. Krzykowski, *Formalnoprprawne aspekty składowania dwutlenku węgla w polskim ustawodawstwie – wybrane aspekty prawne*, [w:] M. Nyka, T. Bojar-Fijałkowski (red.), *Prawo zarządzania środowiskiem – aspekty sprawiedliwości społecznej*, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2017, s. 247–263, ISBN 978-83-7531-287-4; M. Krzykowski, *Demonopolizacja rynku obrotu gazem ziemnym w Polsce*, [w:] S. Dudzik, B. Iwańska, N. Półtorak (red.), *Inteligentna i zrównoważona gospodarka sprzyjająca włączeniu społecznemu – wyzwania dla systemów prawnych Unii Europejskiej i państw członkowskich*, C.H. Beck, Warszawa 2017, s. 245–259, ISBN 978-83-2559-6163; F. Losurdo, I. Dileo, M. Siergiejczyk, K. Krzykowska, M. Krzykowski, *Innovation in the ICT Infrastructure as a key factor in enhancing road safety. A multi-sectoral approach*, [w:] H. Selvaraj, G. Chmaj, D. Zydek (red.), *25th International conference on systems engineering*, Los Alamitos 2017, s. 157–162, ISBN 978-5386-0609-4; M. Krzykowski, M. Zientara, *Rola gminy w rozwoju energetyki wiatrowej – wybrane aspekty prawne*, [w:] T. Bojar-Fijałkowski (red.), *Administrowanie i zarządzanie w sektorze publicznym. Teoria i praktyka*, Wyd. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2019, s. 203–214, ISBN 978-83-8018-232-5; oraz: M. Krzykowski, *Komentarz do rozdziału IIb ustawy prawo energetyczne*, [w:] M. Czarnecka, T. Ogłódek (red.), *Prawo energetyczne. Ustawa o odnawialnych źródłach energii. Ustawa o rynku mocy. Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2020, s. 361–374, ISBN 978-83-8158-698-6.

Przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora Habilitant opublikowała 3 rozdziały w monografiach naukowych: M. Krzykowski, *The liberalization of electric energy market in the context of the goals of the Lisbon Strategy*, [w:] B. Sitek, J. Szczerbowski, A.W. Bauknecht, A. Kaczyńska (red.), *Proceedings of the 8th International Conference on Human Rights: The Rights to Knowledge and Information in a Heterogenic Society*, Cambridge Scholars Publishing, Cambridge 2009, s. 481–494, ISBN 978-1-4438-1390-7; M. Krzykowski, *Pomoc publiczna przyznawana odnawialnym źródłom energii w świetle regulacji wspólnotowych*, [w:] J. Ciechanowicz-McLean, T. Bojar-Fiałkowski (red.), *Prawo ochrony środowiska jako warunek prowadzenia działalności gospodarczej*, Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2009, s. 63–70, ISBN 978-83-7326-588-2; oraz: M. Krzykowski, *Zasada dostępu stron trzecich w polskim i wspólnotowym prawie energetycznym – regulacje prawne w świetle stosowanych praktyk – wybrane problemy*, [w:] W. Sz wajdler, H. Nowicki (red.), *Konstytucyjna zasada wolności gospodarczej*, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, Toruń 2009, s. 227–240, ISBN 978-83-7285-476-6;

Ponadto, po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych Habilitant opublikował 24 artykuły w punktowanych czasopismach naukowych, swego samodzielnego autorstwa oraz we współautorstwie z innymi badaczami, w tym 11 w języku angielskim: M. Krzykowski, J.J. Zięty, *Kwalifikacja biomasy jako odnawialnego źródła energii w procesie produkcji bioetanolu – wybrane aspekty prawne*, „Polityka Energetyczna” 2013, t. 16, z. 3, s. 207–219, ISSN 1429-6675; M. Krzykowski, *Ochrona odbiorców wrażliwych energii elektrycznej i paliw gazowych – uwarunkowania prawne*, „Polityka Energetyczna” 2014, t. 17, z. 3, s. 257–268, ISSN 1429-6675; M. Krzykowski, *Nadużywanie pozycji dominującej na polskim rynku energetycznym w świetle wybranego orzecznictwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, „Studia Prawnoustrojowe” 2014, nr 24, s. 127–147, ISSN 1644-0412; M. Krzykowski, *Nadużywanie pozycji dominującej na rynku gazu ziemnego Unii Europejskiej – analiza na podstawie postępowania przeciwko spółce Gazprom i wybranych spraw*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2015, nr 1, s. 38–44, ISSN 1895-0396; M. Krzykowski, *System wsparcia odnawialnych źródeł energii w Hiszpanii*, „Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny” 2015, nr 3(4), s. 24–36, ISSN 2299-5749; M. Krzykowski, *Nowa strategia energetyczna Unii Europejskiej – szanse i zagrożenia*, „Zeszyty Naukowe Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi Polskiej Akademii Nauk” 2015, nr 90, s. 33–44, ISSN 2080-0819; M. Krzykowski, *Naruszanie zbiorowych interesów konsumentów na*

rynku energetycznym w świetle wybranego orzecznictwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, „Studia Prawnoustrojowe” 2015, nr 28 s. 51–71, ISSN 1644-0412; M. Krzykowski, *Wolność działalności gospodarczej a regulacja prokonkurencyjna w sektorze energetycznym*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2016, nr 1, s. 18–32, ISSN 0137-5490; M. Krzykowski, J. Zięty, *Nowy system wsparcia instalacji spalających biomasę – problematyka prawna*, „Polityka Energetyczna” 2016, t. 19, nr 3, s. 105–118, ISSN 1429-6675; M. Krzykowski, *Sanctions in Polish competition law*, „Studia Prawnoustrojowe” 2016, nr 32, s. 59–70, ISSN 1644-0412; M. Krzykowski, *Towarowa giełda energii jako instrument realizacji obowiązków publicznoprawnych*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2016, t. C, s. 49–66, ISSN 0081-6841; M. Krzykowski, *Uchybienie ciążącym na Polsce obowiązkom na rynku gazu ziemnego – glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 10.09.2015 r. w sprawie C-36/14 Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2017, nr 1, s. 37–45, ISSN 1895-0396; M. Krzykowski, *Wytwarzanie energii elektrycznej w technologii wysokosprawnej kogeneracji – zmiany legislacyjne na przestrzeni ostatnich lat*, „Forum Prawnicze” 2017, nr 1, s. 55–69, ISSN 2081-688X; M. Krzykowski, K. Krzykowska, *Will the European Commission’s policy hinder gas supplies to Central and Eastern European countries? OPAL case decision*, „Energy Policy” 2017, nr 110, s. 534–541, ISSN 0301-4215, IF 7.576; M. Krzykowski, M. Mariański, *Failure to Ensure Legal Certainty as a Basis for Damage Claims. A Legal and Comparative Analysis*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2018, t. CIX, s. 73–86, ISSN 0081-6841; M. Krzykowski, J. Paś, A. Rosiński, *The assessment of the security level of power supplies regarding to objects of critical infrastructure*, „IOP Conference Series: Earth and Environmental Science” 2019, Vol. 214 (012018), s. 1–19, ISSN 17551315; E. Olba-Zięty, J. Gołaszewski, M. Krzykowski J. Zięty, H. van Klink, *Economic and legal aspects of direct processing of sugar beet to ethanol*, „IOP Conference Series: Earth and Environmental Science” 2019, Vol. 214 (012050), s. 1–19, ISSN 17551315; K. Krzykowska, M. Krzykowski, *Forecasting Parameters of Satellite Navigation Signal through Artificial Neural Networks for the Purpose of Civil Aviation*, „International Journal of Aerospace Engineering” 2019, Vol. 2019, s. 1–11, IF 1.198; M. Krzykowski, J.J. Zięty, *Milestone for Energy Solidarity Principle – Implication of the Judgement of the General Court of 10.09.2019 T-883/16*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2021, nr 4, s. 29–44, ISSN 0137-5490; M. Krzykowski, J. Zięty, *Exempting new gas infrastructure in the context of the energy solidarity principle*, „Energy Policy” 2021, nr 155, s. 1–3, IF 7.576; M. Krzykowski, *Legal aspects of cybersecurity in the energy sector – current state and latest proposals of legislative changes by the EU*, „Energies” 2021, nr 14(23), ISSN 1996-1073, IP 3.252; M. Krzykowski,

M. Mariański, J. Zięty, *Principle of reasonable and legitimate expectations in international law as a premise for investments in the energy sector*, „International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics” 2021, nr 21, s. 75–91, IP 2.649; J.J. Zięty, E. Olba-Zięty, M.J. Stolarski, M. Krzykowski, M. Krzyżaniak, *Legal Framework for the Sustainable Production of Short Rotation Coppice Biomass for Bioeconomy and Bioenergy*, „Energies” 2022, nr 15(1370), s. 1–19, ISSN 1996-1073, IP 3.252; oraz: M. Krzykowski, *Usługi użyteczności publicznej w sektorze ciepłowniczym*, „Studia Prawnoustrojowe” 2022, nr 56, s. 221–233, ISSN 1644-0412.

Przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora nauk prawnych Habilitant opublikował jeden artykuł w punktowanym czasopiśmie naukowym pt. *Wpływ zasady zrównoważonego rozwoju państwa na bezpieczeństwo energetyczne Polski*, „Edukacja Ekonomistów i Menedżerów. Problemy. Innowacje. Projekty” 2009, nr 1(11), s. 343–355, ISSN 1734-087X.

Należy w tym miejscu zauważyć, że cały dorobek naukowy Habilitanta, łącznie z monografią przedstawioną jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. monografia naukowa jego autorstwa pod tytułem: *Transgraniczny handel i inwestycje w sektorze energetycznym Unii Europejskiej. Problematyka prawna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2022, można przypisać do jednego obszaru badawczego, konkretnie do regulacji sektora energetycznego (regulacji sektorowej dla energetyki). W ramach tego obszaru można wyróżnić prace poświęcone regulacji podsektorów: elektroenergetycznego, gazu ziemnego, ciepłowniczego, odnawialnych źródeł energii czy postępowania z emitowanym dwutlenkiem węgla (w tym jego składowania). W pracach tych Autor sięga do istotnych rozwiązań prawnych z obszaru **ochrony konkurencji** (*Nadużywanie pozycji dominującej na polskim rynku energetycznym w świetle wybranego orzecznictwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, „Studia Prawnoustrojowe” 2014, nr 24, s. 127–147; *Nadużywanie pozycji dominującej na rynku gazu ziemnego Unii Europejskiej – analiza na podstawie postępowania przeciwko spółce Gazprom i wybranych spraw*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2015, nr 1, s. 38–44; *Sanctions in Polish competition law*, „Studia Prawnoustrojowe” 2016, nr 32, s. 59–70), **ochrony konsumentów** (*Ustawa o prawach konsumenta a odbiorca na rynku energetycznym*, [w:] T. Skoczny, D. Karczewska, M. Namysłowska [red.], *Ustawa o prawach konsumenta. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2015, s. 315–327; *Naruszanie zbiorowych interesów konsumentów na rynku energetycznym w świetle wybranego orzecznictwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, „Studia Prawnoustrojowe” 2015, nr 28 s. 51–71),

pomocy publicznej (*Pomoc publiczna przyznawana odnawialnym źródłom energii w świetle regulacji wspólnotowych*, [w:] J. Ciechanowicz-McLean, T. Bojar-Fiałkowski [red.], *Prawo ochrony środowiska jako warunek prowadzenia działalności gospodarczej*, Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2009, s. 63–70), **samorządu terytorialnego** (M. Krzykowski, M. Zientara, *Rola gminy w rozwoju energetyki wiatrowej – wybrane aspekty prawne*, [w:] T. Bojar-Fiałkowski (red.), *Administrowanie i zarządzanie w sektorze publicznym. Teoria i praktyka*, Wyd. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2019, s. 203–214), **prawa cywilnego** (M. Krzykowski, M. Mariański, *Failure to Ensure Legal Certainty as a Basis for Damage Claims. A Legal and Comparative Analysis*, „*Studia Prawno-Ekonomiczne*” 2018, t. CIX, s. 73–86), **transportu lotniczego** (K. Krzykowska, M. Krzykowski, *Forecasting Parameters of Satellite Navigation Signal through Artificial Neural Networks for the Purpose of Civil Aviation*, „*International Journal of Aerospace Engineering*” 2019, Vol. 2019, s. 1–11), czy **prawa międzynarodowego** (*Principle of reasonable and legitimate expectations in international law as a premise for investments in the energy sector*, „*International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics*” 2021, nr 21, s. 75–91). Jednakże odniesienia do innych obszarów badawczych, poza regulacją sektora energetycznego, mają charakter wtórny, poboczny, stanowią niekiedy jedynie określone tło czy narzędzie do pogłębienia badań w sferze głównego nurtu badawczego Habilitanta.

Praktycznie tylko jedna praca naukowa nie ma powiązania z regulacją sektora energetycznego, tj. K. Krzykowska, M. Krzykowski, *Forecasting Parameters of Satellite Navigation Signal through Artificial Neural Networks for the Purpose of Civil Aviation*, „*International Journal of Aerospace Engineering*” 2019, Vol. 2019, s. 1–11. Co więcej, praca ta pozbawiona jest charakteru prawniczego (przynależy bowiem do nauk inżyniersko-technicznych, i prawdopodobnie nauk ścisłych i przyrodniczych).

Uderzający jest brak w twórczości naukowej Habilitanta próby podjęcia tematyki dotyczącej części ogólnej publicznego prawa gospodarczego. Jedyna dostrzegalna praca: M. Krzykowski, *Wolność działalności gospodarczej a regulacja prokonkurencyjna w sektorze energetycznym*, „*Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego*” 2016, nr 1, s. 18–32, w swym głównym nurcie także zmierza do analizy regulacji sektorowej w energetyce. Innych prac dotyczących podstawowych zagadnień publicznego prawa gospodarczego nie zauważa się.

Wreszcie podnieść należy, że wszystkie prace naukowe Habilitanta poświęcone są często niezwykle szczegółowym problemom ze sfery regulacji sektora energetycznego, jak np. problematyka wytwarzania biomasy (np. w kontekście produkcji bioetanolu, itd.). Wskazuje to jednoznacznie na bardzo głęboką specjalizację, która niemniej jednocześnie jest niezwykle

wąska, w istocie na pograniczu nauki. Z pewnością świadczy to o doskonałym warsztacie praktycznym i wiedzy fachowej Habilitanta. Jest on doskonałym prawnikiem-praktykiem, rzemieślnikiem świetnie władającym swoim doświadczeniem i wiedzą. Jednakże wydaje się, że od dojrzałego naukowca oczekuje się czegoś więcej. Można by zauważyć, że awans naukowy i stopień doktora habilitowanego wymagają dalej idącej niezależności intelektualnej i naukowej, wymagają znacznie wszechstronniejszego widzenia dyscypliny i gałęzi prawa, w której specjalizuje się badacz. Uwaga ta nie jest wyrażana kategorycznie, stanowi jedynie wkład do dyskusji w tym zakresie.

3.2. Udział w konferencjach naukowych

Pan dr Michał Krzykowski jest autorem bądź współautorem 34 referatów wygłoszonych na międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych w różnych ośrodkach akademickich w Polsce i zagranicą w latach 2013-2022 (Bari, Bruksela, Florencja, Paryż, Gdańsk, Kraków, Lublin, Olsztyn).

Ponad powyższe Habilitant wziął udział w 4 komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych (Łódź, Olsztyn, Warszawa).

Przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora nauk prawnych Habilitant wygłosił 3 referaty na krajowych konferencjach naukowych (Gdańsk, Toruń, Olsztyn).

3.3. Udział w projektach naukowych

Habilitant uczestniczył w realizacji łącznie 4 międzynarodowych (2) i krajowych (2) projektów naukowych: wykonawca w projekcie krajowym („Grant promotorski”) finansowanym z Narodowego Centrum Nauki, „Zasada dostępu stron trzecich w prawie Unii Europejskiej jako warunek konkurencyjnego rynku energii elektrycznej i gazu” zgodnie z umową 3330/B/H03/2011/40 z dnia 4.05.2011, a realizowany w latach 2011–2013 przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie; wykonawca w projekcie krajowym w ramach badań finansowanych przez NCBiR, Program Strategiczny – Zaawansowane Technologie Pozyskiwania Energii, Zadanie nr 4 – „Opracowanie zintegrowanych technologii wytwarzania paliw i energii z biomasy, odpadów rolniczych i leśnych”. Projekt dofinansowany przez NCBiR

zgodnie z umową nr SP/E/4/65786/10 z dnia 28.05.2010, a realizowany w latach 2010–2015 przez konsorcjum Maszyn Przepływowych i Energa S.A.; wykonawca i kierownik etapu zadania 1 na UWM w projekcie międzynarodowym finansowanym z programu Horyzont 2020, „Bio-based innovation for sustainable goods and services – Supporting the development of a European Bioeconomy, STAR – ProBio” (Sustainability Transition Assessment and Research of Bio-based Products) zgodnie z umową No. 727740, a realizowany w latach 2017–2020 przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (konsorcjant); oraz wykonawca w projekcie międzynarodowym finansowanym z programu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, „Unlocking the Potential of Bio4based Value Chains in the Baltic Sea Region” (BalticBiomass4ValueBB4V), zgodnie z umową No. 5047/INTERREG BSR/2019/2, a realizowany w latach 2019–2021 przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (konsorcjant).

3.4. Miejsca realizacji aktywności naukowej

Pan dr Michał Krzykowski od dnia 1 listopada 2007 r. zatrudniona jest w Katedrze Prawa Gospodarczego i Prawa Handlowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, najpierw na stanowisku asystenta (1.11.2007 r.-31.12.2012 r.), a obecnie (od 1.01.2013 r.) na stanowisku adiunkta.

Znacząca część aktywności naukowej Habilitanta koncentruje się w macierzystej uczelni, tj. w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskiego. Jednakże może się ona wykazać także istotną aktywnością naukową realizowaną na innych uczelniach, w tym zagranicznych. Wskazać w tym miejscu należy, że Habilitant odbył 3 staże naukowe i dydaktyczno-naukowe, w tym 2 w instytucjach zagranicznych (na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Walencji, Hiszpania, oraz Europejskim Centrum Uniwersyteckim we Florencji).

Ponadto Habilitant dwukrotnie wygłosił wykłady w języku angielskim na zagranicznych uczelniach (w kwietniu 2010 r. na Uniwersytecie Jaume I w Castellón w Hiszpanii, oraz we wrześniu 2016 r. na Uniwersytecie Aldo Moro w Bari (Włochy) w ramach programu Erasmus+ (od 13.09.2016 r. do 16.09.2016 r.). Niestety brak danych w zakresie czasu trwania tych wykładów (ile godzin wykładowych) oraz dla kogo wykłady te były wygłaszane.

3.5. Inne rodzaje aktywności naukowej

W zakresie członkostwa w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych wskazać należy, że Habilitant jest członkiem Stowarzyszenia Prawa Konkurencji (od 1.02.2015 r. do teraz).

Ponadto pełni funkcję Kierownika Laboratorium Klimatyczno-Energetycznego Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych (CARS) na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego (od 1.10.2020 r. do teraz), oraz jest członkiem rady doradczej (External Advisory Board) w National BIOECONOMY Network Poland (od 25.11.2021 r. do teraz).

Warty odnotowania jest udział Habilitanta w zespole oceniającym w ramach konkursu Branches (Branches Award – H2020, No. 101000375) „Boosting Rural bioeconomy networks following multi-actor approaches” (wybór najlepszej innowacyjnej praktyki realizowanej na obszarach wiejskich – I edycja; od grudnia 2021 r. do lutego 2022 r.).

3.6. Podsumowanie oceny dorobku naukowego i aktywności naukowej Habilitantki

Oceniając całościowo dorobek naukowy Habilitanta Pana d-ra Michała Krzykowskiego przede wszystkim należy uznać go za znaczący zarówno w zakresie liczby pozycji, jak i co do jego wartości merytorycznej naukowej i praktycznej.

Przechodząc do tematyki badawczej obranej przez Habilitanta w toku prowadzonych przez niego badań naukowych tak zarówno w okresie przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora nauk prawnych, jak i po uzyskaniu tego stopnia, oraz biorąc pod uwagę jego rozprawę doktorską oraz monografię zgłoszoną przez Habilitanta jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (łącznie 39 pozycji), należy wskazać, że problematyka ta koncentruje się niemal wyłącznie na prawie energetycznym, dotykając niekiedy, niejako „mimoходом”, określonych powiązanych w danym przypadku zagadnień czy to z obszaru prawa ochrony konkurencji, czy prawa cywilnego.

Jednakże, pomimo powyższego, recenzent uznaje ten dorobek za wypełniający ustawową przesłankę posiadania przez Habilitanta w swym dorobku osiągnięć naukowych, stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny (w tym monografia naukowa o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce).

Stanowisko to motywuje się przede wszystkim autorską koncepcją recenzenta w zakresie uznawania prawa energetycznego za wyodrębniającą się z publicznego prawa gospodarczego nową dziedzinę (i gałąź) prawa. Wskazaną koncepcję recenzent sprecyzował w swoich dwóch pracach: *Czy istnieje prawo energetyczne ? Cz. 1: Przedmiot, podmioty i metoda regulacji prawa energetycznego*, [w:] Karol Kiczka, Witold Małecki (red.), *Współczesne funkcje państwa wobec gospodarki. Księga jubileuszowa Profesora Tadeusza Kocowskiego*, Karol Kiczka, Witold Małecki (red.), Acta Universitatis Wratislaviensis Nr 4101, Seria Prawo CCCXXXIV, Wrocław 2022 (s. 785-798), oraz *Czy istnieje prawo energetyczne ? Cz. 2: Cele, prawne środki i początki rozwoju prawa energetycznego*, Przegląd Prawa i Administracji, Nr 129, 2022 (s.81-96).

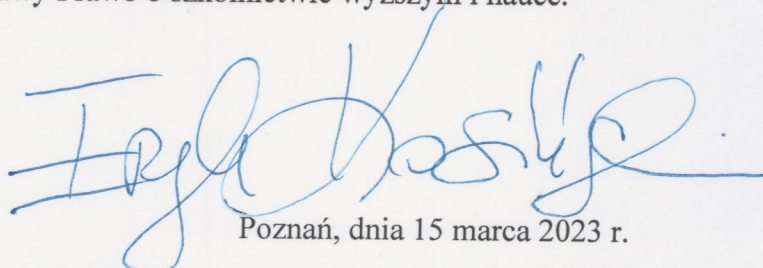
Co do danych ilościowych w zakresie cytowania prac Habilitanta i stosownych indeksów w tym zakresie należy podać, że wielkość cytowań w odniesieniu do Jego prac wynosi 107 (baza Google Scholar).

Co do dalszych danych naukometrycznych, indeks Hirscha w odniesieniu do Habilitanta wynosi 7. Co do punktacji indeksu i-10 wynosi ona 4 (baza Google Scholar na dzień 5.02.2023 r.).

Biorąc pod uwagę wszystkie wyżej przedstawione dane uważam, że Pan dr Michał Krzykowski w całej rozciągłości spełnia warunek ustawowy w zakresie wykazania się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

4. Konkluzja Recenzji

Biorąc pod uwagę wielkość i wartość dorobku naukowego Pana d-ra Michała Krzykowskiego oraz jego istotną aktywność naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej, uważam że Habilitant spełnia wszystkie ustawowe wymogi przewidziane dla kandydatów ubiegających się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, zawarte w art. 219 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Poznań, dnia 15 marca 2023 r.